

Chúng tôi tin tưởng các báo cáo trình bày tài chính, có bản lý lịch khoa học hợp đồng cùng thông tin thiêu các học giả và nhà quản lý có uy tín... là những điều kiện thuận lợi trong xin tài trợ hoạt động nghiên cứu, trao đổi học thuật quốc tế, giúp cho các giảng viên trẻ có cơ hội tham gia các hội nghị, hội thảo quốc tế, qua đó được cập nhật chuyên môn cập nhật quốc tế, tìm ra các ý tưởng/hướng nghiên cứu mới. Đây vừa là nhu cầu nội tại, vừa là đòi hỏi khách quan nhằm nâng cao trình độ phục vụ công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Thêm vào đó, sự tích cực và chủ động trong hoạt động này còn là thể hiện năng lực khoa học của các giảng viên trẻ trẻ quốc tế trong giai đoạn hiện nay.

Mở đầu

Giảng viên làm việc trẻ quốc tế học phải đáp ứng yêu cầu cao hơn so với các nhà giáo các bậc học khác không chỉ do môi trường, hay điều kiện dạy học mà còn do chính yêu cầu tự thân người giảng viên - có khả năng tiếp nhận nghiên cứu và ứng dụng khoa học. Song việc tìm kiếm các cơ hội để các giảng viên, nhất là giảng viên trẻ được tiếp cận để tài nghiên cứu, tham gia vào các hội nghị khoa học quốc tế để phát triển năng lực nghiên cứu, tiếp cận các hoạt động học thuật và trao đổi chuyên môn, trình bày kết quả nghiên cứu, thiết lập quan hệ với các học giả có kinh nghiệm, tiếp cận các quỹ tài trợ vốn là những thách thức không chỉ đối với người trong cuộc mà còn với cả các cấp quản lý.

Hơn nữa, nền giáo dục đối học nước ta đang đứng trước yêu cầu đổi mới một cách toàn diện nhằm cung cấp nguồn nhân lực có trình độ chuyên môn cao và thông thạo ngoại ngữ, đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước trong thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế trong điều kiện KH&CN thay đổi nhanh chóng, mạnh mẽ. Nền giáo dục này không chỉ cung cấp kiến thức khoa học và khả năng nghề nghiệp, mà còn rèn luyện khả năng hợp tác và tranh thủ quốc tế. Điều này đòi hỏi trẻ quốc tế học phải có đội ngũ giảng viên không chỉ có năng lực toàn diện trong giảng dạy, nghiên cứu khoa học, trao đổi học thuật và đặc biệt là năng lực hội nhập quốc tế. Đội ngũ học giả giảng viên trẻ, muộn đáp ứng được những đòi hỏi đặt ra của thời đại hội nhập, không có con đường nào khác là phải tích cực và chủ động trong việc tham gia các dự án hợp tác nghiên cứu quốc tế, các hội nghị khoa học quốc tế để nâng cao chuyên môn, năng lực nghiên cứu, trao đổi chuyên môn, học thuật, bắt kịp với trình độ KH&CN của khu vực và thế giới.

Luật Giáo dục đối học năm 2012 quy định nhiệm vụ và quyền của giảng viên là: “nghiên cứu, phát triển ứng dụng khoa học và chuyển giao công nghệ, bồi dưỡng chất lượng nguồn nhân lực” và tại Quyết định số 70/2014/QĐ-TTg ngày 10/12/2010 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Điều lệ trẻ quốc tế học quy định: “việc đánh giá giảng viên phải dựa trên ảnh hưởng thực tế tới trình độ chuyên môn, khả năng sư phạm, khả năng nghiên cứu khoa học...”. Để tiếp cận các hoạt động KH&CN, vai trò chủ động không chỉ là từ phía các cơ quan/tổ chức tài trợ mà thuộc về các giảng viên trong việc viết đề xuất.

Kinh nghiệm thực tiễn cho thấy, phần lớn các trẻ quốc tế học của chúng ta không có (hoặc không đủ) nguồn lực tài chính hỗ trợ cho các giảng viên nói chung, giảng viên trẻ nói riêng tham gia các hội nghị khoa học quốc tế để trình bày kết quả nghiên cứu hay nghiên cứu tài liệu từ các tổ chức quốc tế ngoài, gặp gỡ để ứng dụng những công nghệ ngoài để thảo luận, trao đổi các

ý tưởng, các dự án nghiên cứu của mình. Họ có khi có ý tưởng mới cho một dự án nghiên cứu lớn, họ cần một nguồn kinh phí để xây dựng dự án nghiên cứu, trình bày trước các nhà tài trợ, thuê nghiên cứu viên hoặc mua các dụng cụ phục vụ nghiên cứu. Chính vì vậy, việc tìm kiếm các nguồn tài trợ từ bên ngoài, đặc biệt là các quỹ tài trợ quốc tế là cần thiết. Tuy nhiên, đây là một thách thức không nhỏ đối với các giảng viên, nhà khoa học trẻ ở các trường đại học bởi họ ít thông tin, chưa có các báo cáo có giá trị khoa học cao và chưa có mối quan hệ với các quỹ tài trợ quốc tế để tìm kiếm và thuyết phục họ hỗ trợ kinh phí.

Khi có dự án tham gia hội nghị, hội thảo khoa học quốc tế ở nước ngoài, việc đầu tiên và quan trọng nhất đó là xác định nhà tài trợ, nguồn tài trợ cũng như nghiên cứu ở các lĩnh vực, đối tượng, hình thức tài trợ mà các nhà tài trợ ưu tiên. Các nguồn tài trợ hội nghị, hội thảo khoa học thường là các dự án hợp tác nghiên cứu thông qua ngành đối ứng, hợp tác song phương, hợp tác đa phương. Các nhà tài trợ thường là các tổ chức phi chính phủ, các đơn vị tài chính quốc tế và chính phủ, các trường đại học, viện nghiên cứu của các nước phát triển.

Những khó khăn, thách thức

Các nguồn tài trợ và nhà tài trợ nêu trên đều hướng đến những đối tượng và lĩnh vực nhất định. Các dự án hợp tác nghiên cứu quốc tế thường có hợp phần kinh phí để tài trợ đào tạo, tham gia hội nghị, hội thảo khoa học cho các thành viên tham gia dự án. Tuy nhiên, các giảng viên trường thường có rất ít cơ hội tham gia vào các dự án hợp tác và cũng có nghĩa là họ cần chờ đợi rất lâu ra cơ hội này. Đặc biệt, trong xu thế hiện nay, các hội nghị, hội thảo khoa học quốc tế ngày càng yêu cầu sự đóng góp và chia sẻ trách nhiệm tài chính từ phía người tham gia và thông thường Ban tổ chức chi trả kinh phí (toàn bộ hay một phần) cho những nhóm đối tượng ưu tiên nhất như: các học giả nổi tiếng, các di sản văn hóa, các đội di sản chính phủ, đội di sản các trường đại học, viện nghiên cứu; các nhà khoa học trẻ và tri thức trẻ (học viên cao học, nghiên cứu sinh, nghiên cứu sinh sau tiến sĩ) có các báo cáo khoa học phù hợp với hội nghị và có giá trị học thuật cao; các nhà khoa học trẻ ở các nước đang phát triển và các nước chuyển đổi cũng là các đối tượng được ưu tiên trong các hoạt động tài trợ; các nhóm xã hội bất lợi, có ít cơ hội và nguồn lực để tham gia vào các hoạt động nghiên cứu khoa học và trao đổi học thuật quốc tế (nhóm người tàn tật, nhóm người sinh sống ở vùng xa xôi, dân tộc thiểu số, phụ nữ...).

Một minh chứng như tờ số liệu thống kê đối tượng tham gia và đối tượng được nhận tài trợ của Hội nghị thế giới về “Human Dimensions of Global Change” do Liên hợp quốc tổ chức tại Bonn, CHLB Đức cho thấy: phần lớn số người đi dự hội nghị là các nhà khoa học ở độ tuổi 31-40, trong đó 43% đối tượng là phụ nữ, 16% là sinh viên đại học và sau đại học, hầu hết họ đều được tài trợ kinh phí để tham gia hội nghị. Như vậy, các giảng viên trường thường vào nhóm ưu tiên là nhà khoa học trẻ, tri thức trẻ. Tuy nhiên, điều đó chưa đủ thuyết phục các nhà tài trợ giúp đỡ kinh phí tham gia hội nghị, hội thảo khoa học quốc tế mà họ cần có các bài báo có giá trị học thuật đóng góp cho hội nghị. Các nguồn tài trợ thường bao gồm: 1- Nguồn tài trợ từ chính phủ

: thường chi dành cho các quan chức cấp cao chính phủ, đội di sản cho các bộ/ngành liên quan. Vì thế, đây là nguồn tài trợ mà các nhà khoa học và giảng viên trường không mong đợi và có ít cơ hội thành công khi xin tài trợ;

2-

Nguồn tài trợ từ quỹ nghiên cứu khoa học trẻ của các trường đại học nước ngoài

. Đây là nguồn tài trợ khá lớn, tuy nhiên các nguồn này chủ yếu dành riêng cho sinh viên của họ. Chưa kể, trong bối cảnh hiện nay, khi xin tài trợ tham gia hội nghị, hội thảo quốc tế, chúng ta cũng gặp khá nhiều bất lợi như: khung ngân sách tài chính dù ở các quỹ tài trợ cũng giảm đáng kể các tài trợ cho hoạt động hội nghị, hội thảo khoa học, người trẻ như người hội nghị, hội thảo của các

quan trọng; Việt Nam đã ra khỏi nhóm nước nghèo và thu nhập thấp, vì thế chúng ta sẽ không còn thuộc nhóm ưu tiên tài trợ; các giảng viên trẻ thông thạo tin và hội thảo, và nhà tài trợ; yêu cầu ngày càng tăng và chia sẻ trách nhiệm và chi phí tham dự hội nghị, đi ưu này thông tin ngoài khả năng tài chính của các giảng viên trẻ.

Tuy nhiên, đối với các giảng viên trẻ giảng dạy và nghiên cứu trong các lĩnh vực khoa học đóng góp cho sự phát triển đất nước quan tâm như: công nghệ cao, biến đổi khí hậu, môi trường tài nguyên, đa dạng sinh học, phát triển bền vững, quản lý công, nông nghiệp - an ninh lương thực...; các nghiên cứu mang tính đa ngành, đa lĩnh vực sẽ được ưu tiên tài trợ cao. Bên cạnh đó, để thành công khi xin tài trợ, các giảng viên trẻ cần có báo cáo khoa học thật sự xuất sắc và có ý nghĩa cả về mặt học thuật và triển vọng.

Những điều kiện cần và đủ khi xin tài trợ

Thông thường các giảng viên trẻ khi nộp hồ sơ xin tài trợ đều cần quan tâm tài trợ thông tin gì phải và cần hồ sơ không phù hợp. Để nâng cao xác suất thành công khi xin tài trợ, các giảng viên trẻ cần tìm hiểu kỹ về chương trình tài trợ và Ban tổ chức chương trình. Một khi đã ra mắt chương trình tài trợ, bao gồm nhà tài trợ cũng đưa ra các yêu cầu và các quy định cần thiết như: lĩnh vực nghiên cứu, đối tượng ưu tiên tài trợ, số tiền có thể tài trợ tối đa, các giấy tờ cần phải đi kèm (bài báo khoa học, lý lịch khoa học, thông tin thi đấu các hội thi và các nhà quản lý). Bên cạnh việc chú ý đến tất cả các báo cáo trình bày tài liệu hội nghị, lý lịch khoa học cần nộp kèm, làm nổi bật năng lực nghiên cứu, chứng minh được khả năng đóng góp về mặt học thuật cho hội nghị mà giảng viên trẻ tham gia. Thông tin thi đấu các hội thi và nhà quản lý thông tin cần có giá trị tham khảo, những người bạn đồng nghiệp có uy tín, có mối quan hệ tốt trong giới khoa học và nhà tài trợ thì hồ sơ xin tài trợ có khả năng thành công cao hơn.

Tiếp theo là để toán kinh phí cần tính toán một cách hợp lý, tính đúng, tính đủ và theo hướng tính hiệu quả trong sự đóng góp kinh phí được tài trợ, vì các quỹ tài trợ rất quan tâm đến việc sử dụng hợp lý và hiệu quả nguồn tài trợ. Hàng năm, một nhà tài trợ nhận được hàng nghìn hồ sơ xin tài trợ nghiên cứu, tham dự hội nghị và do nhu cầu hội thảo, nhu cầu phải phân bổ trách nhiệm và/hoặc nhóm/lĩnh vực nghiên cứu khác nhau, khu vực địa lý, đối tượng xin tài trợ. Vì thế, một mặt phải phải làm rõ về hồ sơ gửi đúng thời hạn và đúng bộ phận phải trách, mặt khác phải phải liên lạc thông tin xuyên suốt là một trong những yêu cầu đầu tiên quy định thành công khi xin tài trợ. Qua đó, bên cạnh việc hướng dẫn cho các nhà tài trợ biết rằng bên cạnh sự cần tài trợ để tham gia hội nghị, hội thảo khoa học đó vì nó có ý nghĩa hết sức quan trọng đối với hoạt động học thuật của bạn... Ngoài ra, việc trả lời thông tin liên lạc đúng thời gian, đúng theo nội dung yêu cầu của phía tài trợ sẽ khi cần cho hội thảo bạn làm việc theo cách rất chuyên nghiệp. Và thêm một điểm nữa có tính quy định thành công khi xin tài trợ là sự kiên trì. Nếu đã nộp, thông tin gửi hồ sơ xin tài trợ rất lâu, mặt cạnh cạnh tranh cao và qua nhiều vòng tuyển chọn bạn cần các hội thảo khoa học để tiếp, vì thế qua một vòng xét tuyển chúng ta có thể yêu cầu bạn ủng hộ, chính sách hỗ trợ như, để bạn biết đối với những người bạn bạn xin tài trợ. Và cuối cùng, chúng ta nên nộp hồ sơ cho đúng thời điểm nhà tài trợ cũng như tham vấn kinh nghiệm xin tài trợ của các đồng nghiệp có uy tín trong khoa học trong cùng lĩnh vực cũng như các lĩnh vực có liên quan.

Thay cho lời kết

Bên cạnh công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học, việc tham gia các hội nghị, hội thảo khoa học và các hoạt động trao đổi chuyên môn học thuật quốc tế là yêu cầu, đồng thời cũng là nhu cầu trong hoạt động nghiên cứu nghiệp vụ của mỗi giảng viên. Vì thế, qua việc tìm kiếm thành công nguồn tài trợ này, các nhà khoa học, giảng viên trẻ sẽ có thêm cơ hội được cập nhật chuyên môn tiếp cận quốc tế, tìm ra các ý tưởng/hướng nghiên cứu mới. Đây chính là một trong những điều kiện mà nhà nghiên cứu cần nắm bắt, qua đó hoàn thiện các tiếp cận của nhà khoa học trong thời đại

toàn cầu hóa để hoàn thành các mục tiêu đặt ra của một nhà khoa học. Tuy nhiên, xin lưu ý rằng, nếu một bài trong một đề án xin tài trợ thì nên xem đó là điểu bình thường, không nên xem đây là điểu “kinh khủng”, thì đó mới niềm tin, mà nên tìm ra lý do vì sao không được chấp nhận để rút kinh nghiệm. Điểu quan trọng là điểu một bài vì chi quan, coi thường hay duy ý chí. Trong quá trình trở thành một người làm khoa học chuyên nghiệp, không thành công khi xin tài trợ là khó tránh khỏi, bài sẽ hỏng ch và cạnh tranh trong tài trợ là tất yếu.

TS Hà Thúc Viên

Trưởng Bộ phận Học Thuật Quốc Tế